

*Сирота З.М.
кандидат педагогічних наук,
доцент УДПУ імені Павла Тичини*

ПЕРСПЕКТИВНІ ФОРМИ І МЕТОДИ МУЗИЧНО-ВИХОВНОЇ СИСТЕМИ НІМЕЧЧИНИ І ВІТЧИЗНЯНА МУЗИЧНО-ВИХОВНА ПРАКТИКА

Важливу роль у творчому розвитку особистості школяра, у його духовному становленні відіграє музичне мистецтво.

Незважаючи на наявність наукових праць, присвячених проблемі музичного виховання (Б.Асаф'єв, В.Шацька, Б.Яворський, О.Апраксіна, Д.Кабалевський, Н.Ветлугіна, Г.Падалка, Л. Масол, О.Рудницька, О.Ростовський), на сучасному етапі розвитку музичної освіти в Україні предметом педагогічних дискусій ще залишаються цілі, завдання, зміст, форми і методи музично-виховної діяльності школярів та шляхи їх удосконалення.

Недостатньою і особливо відчутною залишається потреба в науковій інформації з питань зарубіжної музичної педагогіки, у вивченні, узагальненні й систематизації різноманітних музично-виховних систем зарубіжжя та їх впровадження у вітчизняну музично-виховну практику.

За висловом відомого педагога-музиканта Л.Баренбойма, «знайомство з різними методами потрібно зовсім не для того, щоб штучно переносити їх в інші умови, не зважаючи ні на особливості, ні на традиції музичної й музично-педагогічної культури... знання шляхів добродійне й плідне: воно... здатне активізувати думку педагога, привчити його до міркувань і до пошуків. А той, хто міркує й шукає, може, звичайно, і помилятися, але його зазвичай обходить зла фея Рутина» [1, 13].

На нашу думку, цікавим, але ще недостатньо вивченим, залишається багаторічний досвід шкіл Німеччини, музична педагогіка яких являє собою яскраве розмаїття стилів і напрямків музичного розвитку школярів.

Огляд вітчизняних наукових досліджень з проблем музичного виховання свідчить про те, що досвід музичного виховання дітей в школах Німеччині є недостатньо вивченим і практично мало впровадженим в Україні.

Тільки деякі аспекти німецького досвіду в галузі музичної педагогіки знайшли своє висвітлення в працях Л.Баренбойма, О.Гуревич, К.Эренфорта та інших дослідників [1; 2, 3].

Тому, для України, що інтегрується у європейський культурний простір, де музичне виховання школярів становить важливу складову освітньої парадигми, вивчення новітніх технологій у музичній освіті є нагальною потребою.

Одне з найголовніших завдань німецької музичної освіти – виховати в дітях культурну особистість і закласти у них підвалини духовності.

Організація сучасної музичної освіти в школах Німеччини являє собою комплекс різнобічної навчально-виховної діяльності, яка має на меті розкрити увесь спектр музичних можливостей кожного учня.

Уроками музичного мистецтва охоплені всі учні, незалежно від типу шкіл, де вони навчаються. У середніх ступенях шкіл вводяться музичні факультативи (вокальні гуртки, заняття мішаного хору, інструментальні ансамблі, шкільний оркестр).

Майже всі учні охоплені різноманітними формами музичних факультативів, на заняттях яких учитель музики займає позицію доброго порадики та наставника.

Творча співпраця учителів та учнів сприяє практичній концертній діяльності. У процесі підготовки концертів обов'язково враховуються побажання та музичні смаки школярів.

З метою виховання особливо обдарованих дітей, у деяких школах, організовані ще й додаткові музичні заняття.

У школах Німеччини на уроках музики впроваджуються різноманітні форми музичної діяльності школярів. Серед них особливого значення набуває співацька діяльність, яка є соціально затребуваною.

Так, вивчаючи різдвяні колядки, діти виконують їх на святковому богослужінні, різдвяному концерті, в будинках для літніх людей, у родинному колі. Такий пісенний репертуар нерідко виконується в різноманітних сучасних стильових обробках з інструментальним супроводом.

На уроках учні музикують за ритмічними партитурами, тому вивчення нотної грамоти на уроці є неодмінною умовою. Роздруківки пісень яскраво ілюстровані. Дивлячись в ноти учні мають змогу прослідкувати ритмічну пульсацію пісні та напрямок руху мелодії. Свій спів учні зазвичай супроводжують ритмічними рухами.

У системі музичного виховання Німеччині гармонійно поєднуються як традиційні форми й методи музичного навчання, так і новітні освітні технології: музикування, графічна нотація, заняття на музичному інструменті, гра на електронних музичних інструментах, використання комп'ютерної техніки, вивчення класичного репертуару та репертуару сучасної популярної музики.

Сучасна програма «Музика» в школах Німеччини являє собою цілісну систему взаємопов'язаних і взаємозалежних музичних елементів.

Постійна взаємодія дитини і музичного мистецтва збагачує і сприяє всебічному розвитку творчої особистості школяра, розвитку його музичної культури. Головною ознакою німецької системи музичного виховання є практичне засвоєння учнями музичного матеріалу на національній основі.

Отже, позитивний досвід роботи шкіл Німеччини необхідно впроваджувати у систему роботи загальноосвітніх шкіл України, а саме: сприяти розширенню змісту музичних занять, створенню нових спеціалізованих предметних циклів, широкому використанню в системі музичної освіти нових інформаційних технологій навчання.

Список використаних джерел

1. Баренбойм Л.А. Путь к музицированию. – Л.: Сов. композитор, 1979. – 352 с.
2. Гуревич Е.Л. Музыкальное воспитание и образование на немецких землях: от средневековья к XX столетию. – М.: Музыка, 1991. – 80 с.
3. Эрнфорт К.Х. Преподавание музыки в школах Германии // Музыка в школе. – 1990. – № 4. – С. 63-64.

4.Kirmeier R. Der junge Musikant / Liederbuch mit Musikkunde. Bayerischer Schulbuch.
Verlag München, 1975. -224